

vedel gosp. baron Apfaltrern. Prvič on pravi, ako bi mi hoteli to imeti, kar deželni odbor trdi, potem bi moralo glasiti se v postavi, da presviti cesar nima nič drugega storiti, nego „izvolitev potrditi“, on se sklicuje dalje na drugi paragraf, ki je bil prenačen v tem smislu, da so te besede izostale. Jaz pa mislim, da — ker je ta paragraf bil sklenjen v deželnem zboru po predlogu šolskega odseka in ne po vladinem predlogu, in ker se toraj te od barona Apfaltrerna navedene besede popolnoma izostale — da ne more nihče trditi, da je deželni zbor se oziral na te izostale besede. — Baron Apfaltrern je rekel celó, da bi bilo absolutistično, ako bi imela postava ta pravi pomen, kakor jo mi tolmačimo. Jaz mislim, da ta beseda gosp. barona je segla predaleč in da mi ravno tako lahko rečemo, da Vaše nasprotno mnenje je absolutistično; al to ni dokaz, to ne prepričuje nobenega človeka. — Gospod baron Apfaltrern je govoril tudi, da potem, če ne pritrdimo ministru, ne bomo potrebnega denarja dobili. Gospôda moja! jaz mislim, da kaj tacega se ne more zgoditi. Mi ne predlagamo danes nič drugega, kakor to, naj deželni zbor izreče svoje pravo prepričanje o tem, in to je vendar res prav majhna reč in naša dolžnost. Vsaj se drugega nič ne zahteva; vsaj ne rečemo, da bomo ministru tožbo naredili; mi nočemo drugega, kakor svoje mnenje odkritosrčno in resnično izreči o tem paragrafu. Ali se bo naš glas vslišal ali ne, tega ne vem; ali to moramo storiti, da svoje pravice, kolikor mogoče, varujemo. Gosp. baron Apfaltrern se sklicuje tudi na druge dežele in je dokazal iz postave za doljno Avstrijo, da je ondot še ostrejša meja za vladino postopanje. Zarad tega rečem še enkrat, da naša postava ministru prepušča veliko daljši delokrog od doljne-Avstrijske, da je toraj naša postava veliko boljša za ministra, ako se tudi tako tolmači, kakor jo tolmačimo mi. Toraj moram res jako obžalovati, da tu, ko gre za važno vprašanje, za vprašanje: ali se ima vzdržavati avtonomija tudi v najvišem šolskem uradu, da o tem nismo vsi istega mnenja za brambo pravice dežele in deželnega odbora.

Slovansko slovstvo.

* „Vertec“. Časopis s podobami za slovensko mladost, vredovan od Ivana Tomšiča — se je prikazal te dni tako lepo nadarjen s stvarino naši mladini vso primerno, da 3. tečaj radostni pozdravljamo. Ker obeta letos obilo podob prinašati, bode ga mladina tem bolj vesela; naj tedaj vsi prijatelji njeni sežejo za njo po njem.

* „Učiteljski Tovarš“ bode zopet, kakor prvi list novega tečaja priča, tudi pod vredništvom Močnikovim kakor dosihmal pod vredništvom Praprotnikovim vstrezal ljudskemu učiteljstvu, kteremu je mar za to, da ljudska šola napreduje na podlagi narodnega jezika in da se napredek ne išče tam, kjer se vera naših očetov zaničuje in zasramuje. Če učitelj na deželi ni v prijateljski zvezi z duhovcem, ne ostaja mu drugega, nego to, da se v naročje podá birokraciji pa pri njej išče — podpore. Koliko je dobí, lahko preračuni konec leta.

* „Slavjan“, časnik slovstven in uzajemen za Slavjane književne in prosvetljene, vredovan od Matije Majar-a v Celovcu, je našel toliko naročnikov, da je že prišel v 2. listu na svetlo. Slovencem, ki se hočejo vaditi čitanja cirilice, najzanimiviša prilika se ponuja v „Slavjanu“, kteremu jedro bode, kakor 2. list kaže, vtrjevati in širiti vzajemnost slovensko. In v to ime dobro došel „Slavjan“!

Gospodarji čujte! kaj dela turška goveja kuga.

Zarad turške goveje kuge je naša dežela še zmirom v hudi nevarnosti zato, ker imamo nepoštenih ljudi med seboj, kateri, da bi par goldinarjev vjeli pri barrantiji, iz kužnega Hrvaškega po skrivnih potih tirajo ondi kupljene vole na Kranjsko, brez pomisleka, da strašno nesrečo, ki šteje na tavžente in tavžente, po tihotapstvu prinesó v deželo. Tako se sliši od nekega Matija Žagarja iz Banjeloke, da je 28. dne u. m. 3 pare volov na Hrvaškem kupil in pri Sapniku skrivé na Kranjsko prignal, dva prodal nekemu Tomas-u v Prevolah, dva županu v Žvircah poleg Žužemberka, dva pa drugam v Žužemberski okraj; sploh se veliko sleparij sliši iz Žužemberskega okraja, kjer je starodavna navada, da kmetje jemljejo živino na rejo. Naj jo, kolikor morejo, jemljejo druga leta, ko ni kuge na Hrvaškem; al da so zdaj, ko je to ostro prepovedano, da nobena hrvaška živina ne sme od nobene strani in v noben kraj, tako brezvestni, da po skrivnih potih, kjer ni straž, gonijo živino iz kužne dežele v domačo, za to je res 500 goldinarjev ali 4 mesece ječe še premalo kazni. Tudi tam okoli Loža na Notranjskem so taki grdi tihotapci, ki čez Prezid in Babno polje hrvaško živino in surove kože vvaževajo v deželo. In tudi v Črnomaljskem okraju se nahajajo taki brezvestni ljudje, kterim se ne smilijo drugi ubogi kmetje. — Duhovni gospodje! ki ste zmirom najboljši varhi naše dežele, pridigovajte svojim faranom vsak dan, naj se zdaj hrvaške živine bojijo kakor steklega psa; zdaj gré zato, ali ogenj kuge zapalimo v svoji deželi ali da ga odvrnemo!

Mnogovrstne novice.

* Koliko ljudi prebiva na svetu, o tem nam poročajo „Petermann's geograf. Mittheil.“ prav na tanko po številjenji zadnjih let. Po tem je zdaj 1377 milijonov ljudi na svetu, in sicer jih Evropa živi na 178.120 štirj. miljah 301 milijon in 600.000, Azija na 796.005 miljah 794 milijonov, Avstralija in Polynesia na 161.105 miljah 4 milijone in 365.000, Afrika na 543.570 miljah 192 milijonov in 520.000 ljudi, in Amerika na 747.680 miljah 84 milijonov in 524.000 ljudi. Skor celo tretjino vsega človeštva obsega Kitajsko (Kineško) z 446½ milijona.

* Da so stari časi bili tudi res dobri časi, kedar je dragina bila, kaže nam zapisnik iz arhiva opatije v Hintersbachu od leta 1453., v kterem — popisano je za leto velike dragine — nahajamo to-le: pitan vol je veljal 3 gold. in pol, krava 2 gold., tele pol gold., 23 kostrunov 8 gold., 25 piščet 1 gold., 150 jajc pol goldinarja.

* Konjskega mesá pojedó Dunajčanje čedalje več. Lani so v konjskih mesnicah zaklali 2802 konj, tedaj za 729 več kakor predlanskim, in mesarjev, ki koljejo konje, je bilo lani 9 več. Vzrok temu je silna dragina govejega mesá in veliko konj, ki jih vozniki ondi imajo. Cena mesa je bila od sprednjih četrt po 14 kr. funt, od zadnjih 16 kr., pljučna pečenka po 18 kr. Kož dvoje veljá 17 do 18 gold., rep 60 kr., kosti so po 2 gld. 20 kr. cent.

* Čudno vremensko prikazen so imeli 4. dne t. m. v Milani na Laškem. Taka megla se je vlegla čez mesto, ki sicer še mēgle ne pozná, da se noben voz ni upal po mestu; pošta med Milanom in Pavio je zgrešila pot, da je kočija zdrčnila v kanal poleg ceste; 10 popotnikov je k sreči pred iz voza stopilo, ostala dva so rešili iz vode; en konj je vtonil.